

МОДЕЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

КОЛОДИЗЄВА Т. О., ПАНАСЬЯНЦ Г. С.

УДК 005.932

Колодизєва Т. О., Панасьянц Г. С. Моделювання організаційного забезпечення функціонування логістичних систем промислових підприємств

У статті проаналізовано підходи до організаційного моделювання логістичних процесів та запропоновано удосконалений метод розподілу організаційного забезпечення функціонування логістичних систем підприємств, який включає до себе концептуальну, змістову, технологічну та рефлексивно-оціночну складові.

Ключові слова: концептуальна складова, змістова складова, технологічна складова, рефлексивно-оціночна складова.

Рис.: 8. **Бібл.:** 6.

Колодизєва Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки, організації та планування діяльності підприємства, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kolodizev@rambler.ru

Панасьянц Ганна Сергіївна – аспірантка, кафедра економіки, організації та планування діяльності підприємства, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 005.932

Колодизєва Т. А., Панасьянц А. С. Моделирование организационного обеспечения функционирования логистических систем промышленных предприятий

В статье проанализированы подходы к организационному моделированию логистических процессов и предложен улучшенный метод распределения организационного обеспечения функционирования логистических систем предприятий, который включает в себя концептуальную, содержательную, технологическую и рефлексивно-оценочную составляющие.

Ключевые слова: концептуальная составляющая, содержательная составляющая, технологическая составляющая, рефлексивно-оценочная составляющая.

Рис.: 8. **Библ.:** 6.

Колодизєва Тетяна Александровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики, организации и планирования деятельности предприятия, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kolodizev@rambler.ru

Панасьянц Анна Сергеевна – аспирантка, кафедра экономики, организации и планирования деятельности предприятий, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 005.932

Kolodizeva T. A., Panasyants A. S. Modeling of Organizational Support for Logistical System Enterprise Functioning

The article analyzes different approaches to organizational modeling of logistical processes and suggests an improved method of division of organizational support for the logistical system enterprise functioning, which includes conceptual, meaningful, technological, reflexing and evaluating components.

Key words: conceptual components, meaningful components, technological components, reflexing and evaluating components.

Pic.: 8. **Bibl.:** 6.

Kolodizeva Tatyana A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economics, Organization and Planning of the Enterprises Activities, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kolodizev@rambler.ru

Panasyants Anna S. – Postgraduate Student, Department of Economics, Organization and Planning of the Enterprises Activities, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

В умовах актуалізації формування логістичних систем на промислових підприємствах однією з важливих проблем постає необхідність здійснення відповідного організаційного проектування процесів логістичності їх діяльності, яке включає моделювання окремих його об'єктів з використанням сучасних засобів та методів, заснованих на стандартних програмних продуктах.

Проблемам організаційного моделювання логістичних процесів присвячені праці багатьох вітчизняних та закордонних вчених, таких як Д. Бауерсокс, Д. Клосс, Д. Сток, Д. Ламберт, Крикавський Є. В., Чухрай Н. І., Іванов Д. О., Міротін А. Б., Чудаков А. Д., Гаджинський А. М., Сергєєв В. І., Семененко А. І., Новаківський І. І., Петрович Й. М., Поспелов О. М., Алькема В. Г., Наниева Н. А., Маруніч В. С., Сумець А. М. та ін.

Сучасні теоретико-методичні підходи до організаційного проектування, в тому числі, й до організаційного

моделювання відзначаються значними недоліками, серед яких – використання лише нормативних методів, механічне перенесення одних організаційних форм в інші умови, вузьке трактування факторів формування організаційних структур, функціональна орієнтація, жорстка регламентація та ін. Наявність вказаних недоліків обумовлює необхідність проведення наукових досліджень, спрямованих на теоретичне обґрунтування організаційного моделювання як взагалі, так і стосовно процесів логістичності діяльності промислових підприємств.

Метою статті є подальший розвиток теоретико-методичних засад моделювання організаційного забезпечення формування та функціонування логістичних систем (ФФЛС) промислових підприємств.

Моделювання процесу організаційного забезпечення ФФЛС підприємств, на наш погляд, є складовою частиною та необхідним етапом організаційного про-

ектування підприємства. Так, Гриньова В. М. визначає організаційне проектування як комплекс робіт зі створення підприємства, формування структури і системи менеджменту, забезпечення його діяльності всім необхідним. Метою організаційного проектування є забезпечення високого рівня організованості діяльності підприємства (організації). Для забезпечення високого рівня організованості будь-якої діяльності необхідно, щоб вона була спроектована, націлена, регламентована, нормована, забезпечена необхідними інструкціями, інформацією і ресурсами, здійснювалася за раціональною для певних умов технологією [1].

При формуванні моделі організаційного забезпечення функціонування логістичної системи підприємства, на наш погляд, перш за все, слід дотримуватися, принципу збалансованості. Так, Новаківський І. І., Петрович Й. М., підкреслюють, що «принцип збалансованості стверджує, що найбільша ефективність досягається від сукупності перетворень однакового рівня зрілості. З цього принципу збалансованості випливає, що для поліпшення організації потрібне узгодження процесу змін. Пріоритети розвитку повинні систематизуватися з використанням економічних, виробничих, науково-технічних і соціальних аспектів...». На необхідність дотримання принципу збалансованості вказує і Сергєєв В. І., стверджуючи, що на формування організаційної структури логістики впливає, перш за все, обрана логістична стратегія, а також такі фактори, як виділені функціональні сфери логістики та логістичні функції, логістичні технології, інформаційна підтримка логістики, а також кваліфікація, здібності та навички персоналу.

Алькама В. Г., Наниева Н. А., Маруніч В. С. вказують, що «при проектуванні організаційної структури служби логістики підприємства важливо після визначення ролі і змісту логістичної стратегії виділити функції, а в їх межах – конкретні завдання, які повинна реалізувати ця служба. Наступним етапом організаційного проектування має бути систематизація функцій і завдань з подальшим їх угрупованням і закріпленням за певним організаційним елементом (групою, бюро, департаментом). При розподілі завдань і робіт у рамках служби логістики необхідно враховувати професійно-кваліфікаційні, функціональні і технологічні аспекти».

Принципу збалансованості дотримуються також автори, які досліджують процес організаційного моделювання не тільки логістичної, а й інших видів управлінської діяльності. Так, Прохорова В. В. пропонує модель розвитку професійної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій в системі підвищення кваліфікації, яка складається з чотирьох взаємообумовлених складових: концептуальної, діагностико-корекційної, змісто-

вої та технологічної. Малихіна В. М. пропонує модель організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю, яка має такі складові: концептуальну, змістову, технологічну та рефлексивно-оціночну.

На підставі вищевказаного вважаємо за доцільне включити до моделі організаційного забезпечення функціонування логістичних систем підприємств такі складові[3]: концептуальну, змістову, технологічну, рефлексивно-оціночну.

Процес організаційного забезпечення ФЛАС промислових підприємств містить в собі специфічні підпроцеси, передбачає використання певних методик і механізмів.

Для відображення бізнес-процесів найбільш відомою і поширеною методикою є методологія структурного аналізу SADT (*Structured Analysis and Design Technique*). На основі цієї методології був прийнятий стандарт моделювання бізнес-процесів IDEF0, що прийнято як стандарт в декількох міжнародних організаціях, у тому числі в НАТО і МВФ [6].

Метою процесу організаційного забезпечення є створення організаційних умов для формування та функціонування логістичної системи на підприємстві. Входом у цей процес вважаємо внутрішню та зовнішню логістичну інформацію, в якості управління цим процесом виступають методи, методики, норми, нормативи, тобто все те, що розуміється під методичним забезпеченням. Вихід з процесу – організаційне забезпечення формування та функціонування логістичних систем, інструмент механізму – логістичний персонал підприємства в широкому розумінні, до нього на цьому етапі організаційного проектування можна віднести і керівників підрозділів, і фахівців підприємства, і сторонніх консультантів, аудиторів, експертів тощо (*рис. 1*).

Декомпозиція процесу організаційного забезпечення ФЛАС підприємств може бути здійснена, на наш погляд, на підставі виділення чотирьох підпроцесів: розробка концептуальної, змістової, функціональної, рефлексійно-оціночної складових організаційного забезпечення ФЛАС підприємства (*рис. 2*). Послідовне

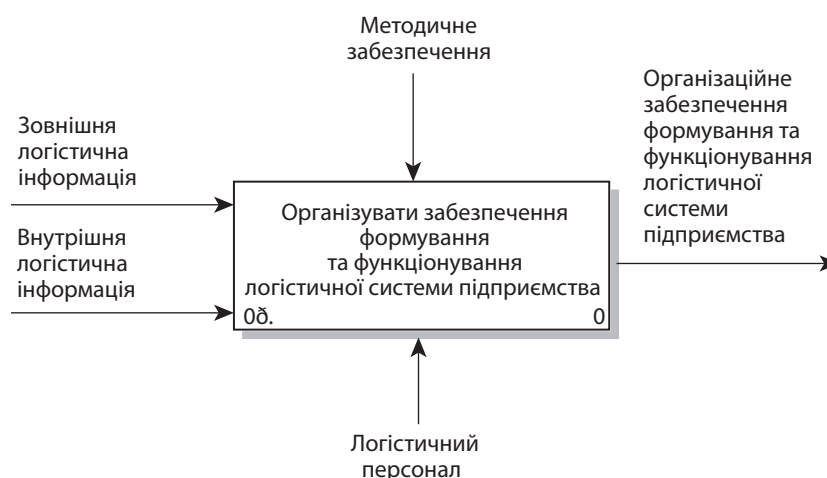

Рис. 1. Модель процесу створення організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства

виконання цих підпроцесів дозволить менеджерам підприємства сформуванню такої логістичної системи, яка буде чітко відповідати корпоративній та логістичній стратегії підприємства, мати властивості, притаманні логістичним системам; при її функціонуванні будуть реалізовуватись принципи логістичних систем; вона буде охоплювати всі функціональні сфери логістичної діяльності та враховувати необхідність мотивації персоналу, оцінки ефективності діяльності. Таким чином, це дозволить реалізувати принцип збалансованості на етапі створення організаційного забезпечення ФФЛС підприємства.

вертий блок – управління запасами, п'ятий – управління складуванням та пакуванням, шостий – управління транспортуванням, сьомий – управління обслуговуванням споживачів (рис. 4).

Підпроцес «розробити технічну складову організаційного забезпечення ФФЛС» розбито на чотири блоки, які повинні охопити логістичну інфраструктуру підприємства: перший блок – розробка процесу складування та зберігання сировини, напівфабрикатів та готової продукції на складі; другий – формування ефективної підсистеми внутрішнього та зовнішнього транспорту-

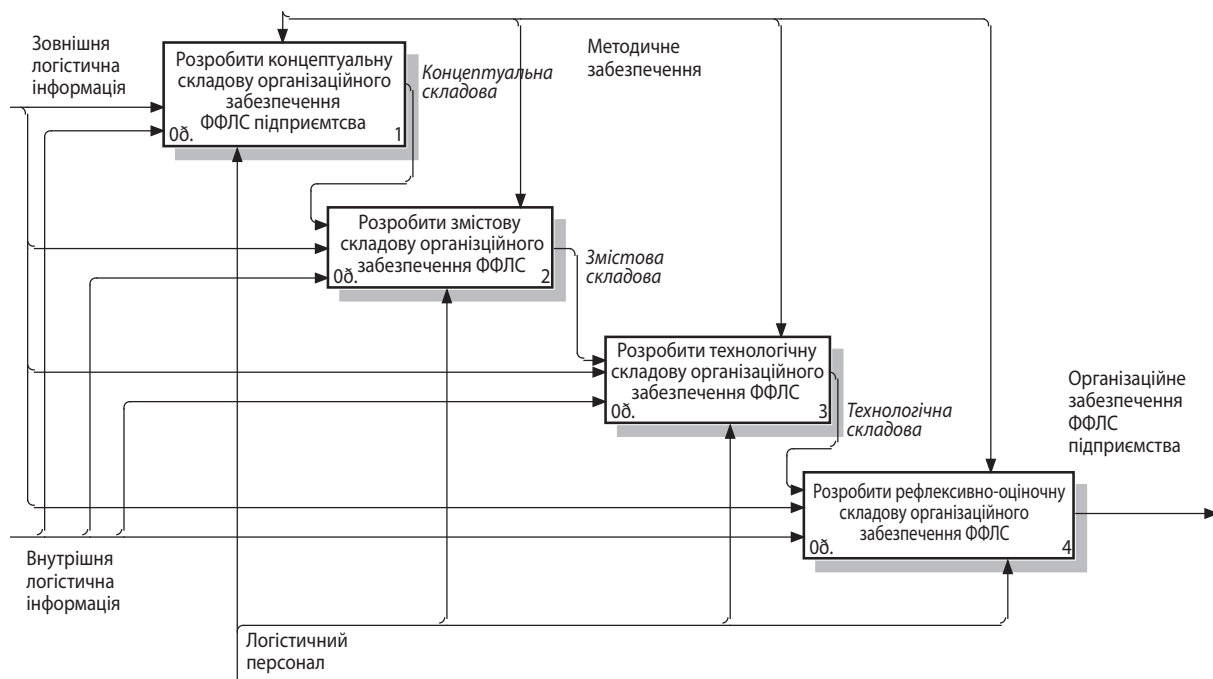

Рис. 2. Декомпозиція процесу організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства

Подальшу декомпозицію розглянутих підпроцесів доцільно здійснювати, на наш погляд, таким чином.

Підпроцес «розробити концептуальну складову організаційного забезпечення ФФЛС підприємства» розбито на чотири блоки – розробити логістичну стратегію підприємства; визначити мету та цілі логістичної системи, забезпечити реалізацію властивостей логістичних систем (складність, ієрархічність, емерджентність, структурованість, наявність і пріоритетність процесів трансформації матеріального потоку та наявність синергічного ефекту), забезпечити дотримання принципів побудови та функціонування логістичних систем (раціональності, гуманізації, тотальних витрат, адаптивності, глобальної оптимізації, координації та інтеграції, управління якістю, кваліфікованого персоналу, формалізації та ін.) (рис. 3).

Підпроцес «розробити змістову складову організаційного забезпечення ФФЛС» – розбито на сім блоків, з яких перші три блоки відображають фази просування матеріального та супутніх потоків на підприємстві: перший блок – виробництво, яке визначає зміст та особливості другого та третього блоків – закупівельну та збутову діяльність. Наступні чотири блоки визначають функціональні сфери логістики на підприємстві: чет-

вання на підприємстві; третій блок - розробка належної, сучасної системи тари та пакування; четвертий блок – розробка та впровадження інформаційної системи логістики на підприємстві (рис. 5).

Підпроцес «розробити оцінно-рефлексивну складову ФФЛС» пропонується розбити на два блоки, які відповідно стосуються оціночної та рефлексивної складової (рис. 6).

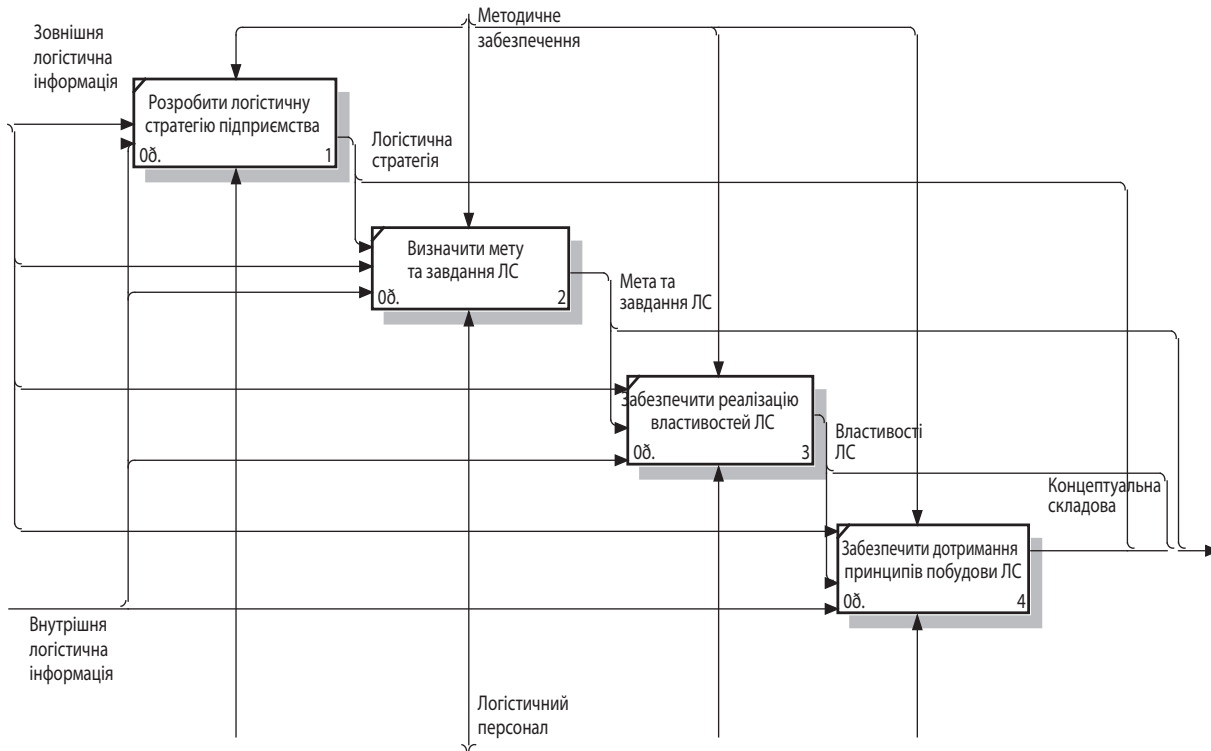
Щодо оцінки організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи, вважаємо доцільним відзначити підхід, запропонований Сергеевим В. І. [5]. Згідно з цим підходом оцінку треба проводити з позиції трьох рівнів: управлінських рішень щодо організації логістичної системи, агрегованих характеристик логістичної системи та її організаційної ефективності (рис. 7).

Підпроцес «розробити рефлексивну складову організаційного забезпечення ФФЛС» вважаємо необхідним етапом, що пояснюється необхідністю вирішення певних труднощів, з якими стикається майже кожне підприємство при формуванні/функціонуванні власної логістичної системи. Приводом для запуску рефлексивних процесів виступає проблема, пов'язана з зупинкою

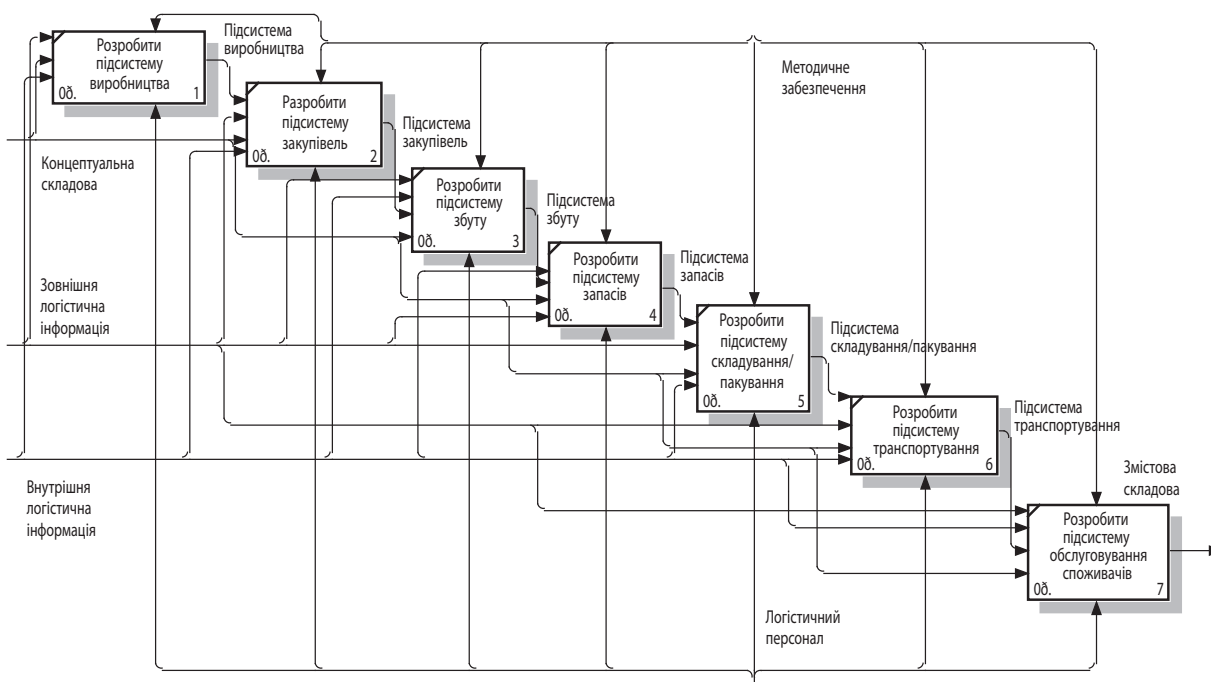
в процесі діяльності, а результатом рефлексії стає спосіб подолання труднощів, як можливість забезпечення продовження подальшої діяльності в розвиненому, вдосконаленому стані. Найпростішою є діалогова форма рефлексії, спочатку зовнішня (обговорення партнерів), а потім при розвитку, формується її внутрішній розумовий аналог (обговорення з самим собою або з уявним

партнером). При цьому формуються три вихідні складові структури рефлексії:

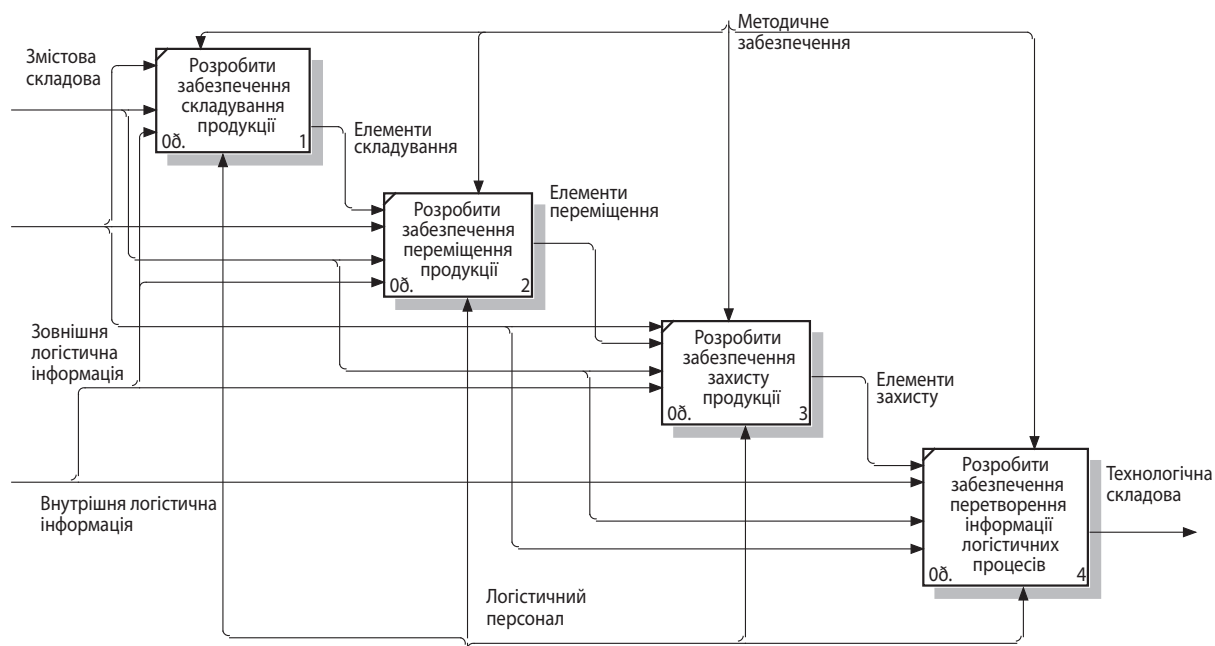
- ✦ дослідницька – відповідає за реконструкцію ситуації;
- ✦ критична – виявляє причину утруднення;
- ✦ нормувальна (виробляє рішення) – створює новий спосіб дії [4].

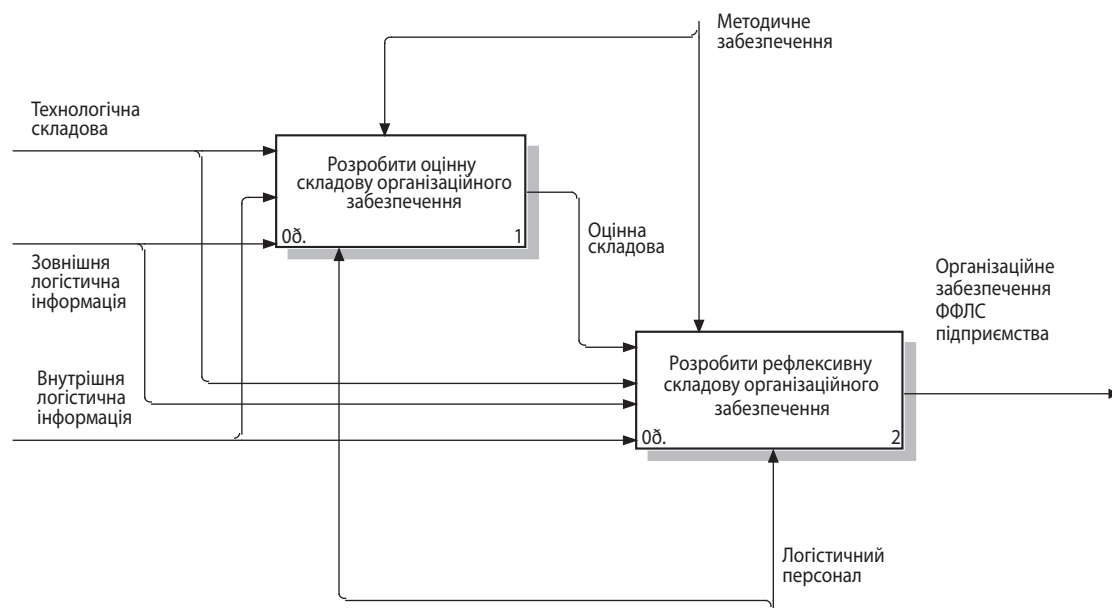
Рис. 3. Декомпозиція підпроцесу «розробити концептуальну складову організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства»

Рис. 4. Декомпозиція підпроцесу «розробити змістову складову організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства»

Рис. 5. Декомпозиція підпроцесу «розробити технологічну складову організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства»

Рис. 6. Декомпозиція підпроцесу «розробити оцінно-рефлексивну складову організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства»

Вважаємо, що рефлексивна складова організаційного забезпечення ФФЛС повинна охоплювати минулий період (ретроспективна рефлексія), поточний стан логістичної системи (ситуаційна рефлексія) та майбутні перспективи розвитку логістичної системи (перспективна рефлексія) (рис. 8).

ВИСНОВКИ

Запропонований теоретико-методичний підхід до організаційного проектування логістичних систем промислових підприємств дозволяє реалізувати певні переваги, до яких віднесемо комплексність, структурованість, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, використання

сучасних моделей та засобів програмного забезпечення, застосування системного та процесного підходів тощо. Необхідність подальшої конкретизації в аспекті реалізації процесів та підпроцесів щодо їх змісту та впровадження в практику господарювання підприємств, визначають необхідність подальших наукових досліджень щодо проблем організаційного проектування та моделювання логістичних систем промислових підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Гриньова В. М.** Організація виробництва : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Салун. – Київ : Знання, 2009. – 582 с.

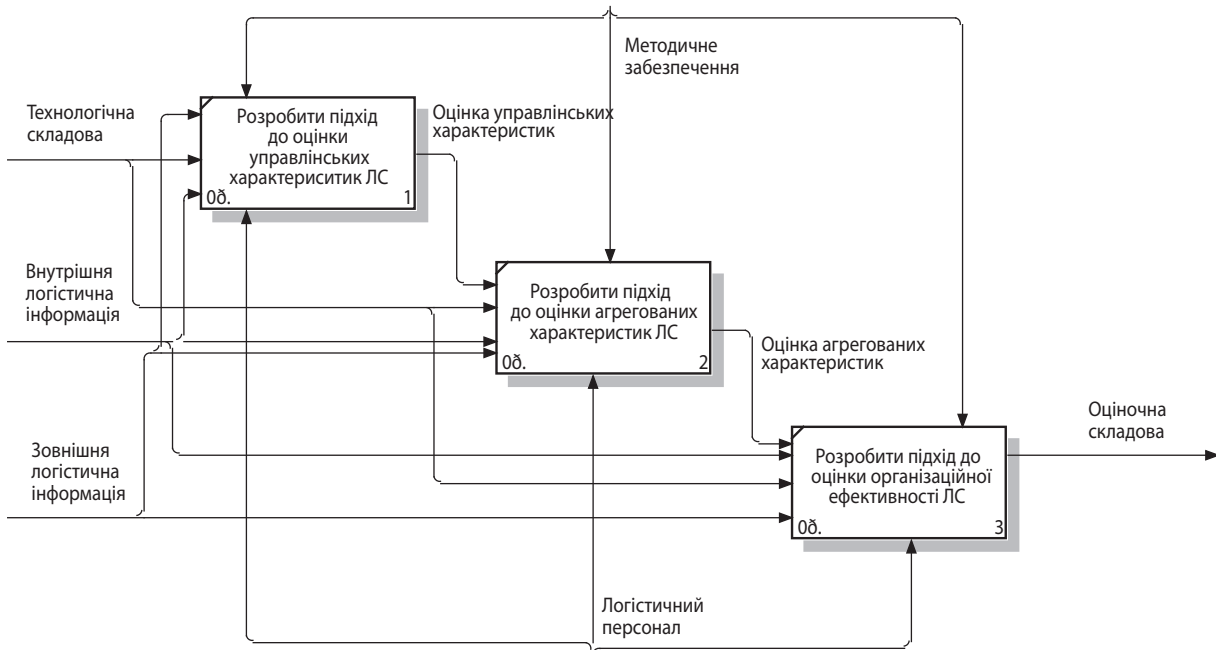

Рис. 7. Декомпозиція оціночної складової організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства

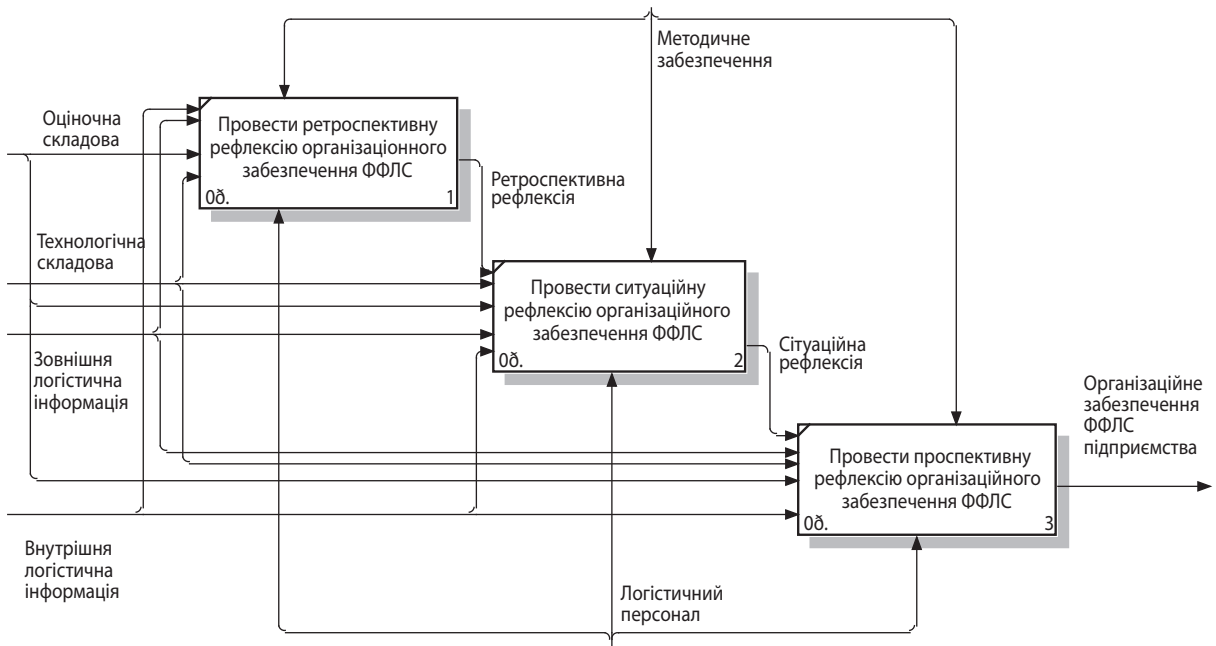

Рис. 8. Декомпозиція рефлексивної складової організаційного забезпечення формування та функціонування логістичної системи підприємства

2. **Малихіна В. М.** Організаційно-методичне забезпечення управління інноваційною діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів в умовах великого міста. – [Електронний ресурс] / В. М. Малихіна. – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/>

3. **Огій Ю. В.** Формування моделі організаційного забезпечення логістичної діяльності промислового підприємства / Ю. В. Огій, Т. О. Колодізева // Актуальні питання створення нових лікарських засобів : конф. студ. та мол. вчених (19 – 20 квітня 2012 р.). – Х. : НФаУ, 2012. – 724 с.

4. **Савченко А. В.** Из материалов конференции «Менеджмент сегодня». Издательский дом Гребенникова

[Электронный ресурс] / А. В. Савченко. – Режим доступу : <http://www.grebennikov.ru>

5. **Сергеев В. И.** Корпоративная логистика: 300 ответов на вопросы профессионалов / В. И. Сергеев. – М. : Инфра-М, 2005. – 976 с.

6. **Шиянов И. А.** Организационное обеспечение внедрения концепции управления рисками промышленного предприятия / И. А. Шиянов // Экономічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1(19). – С. 110 – 117.